

GENERALUL DE CORP DE ARMATĂ NICOLAE ȘOVA, STRĂLUCIT FIU AL OȘTIRII ROMÂNE

de EUGEN ICHIM

Născut la 8 noiembrie 1885, în comuna Poduri, județul Bacău, viitorul general Nicolae Sova urmează în perioada septembrie 1907 — iulie 1909 cursurile Școlii de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie din București. La absolvirea acesteia este avansat sublocotenent și repartizat comandant de pluton la Regimentul 27 infanterie. Aici se va remarca repede datorită spiritului său organizatoric, exigenței dar și grijii față de subordonați, teminicelor cunoștințe pe care le folosea cu pricepere în instruirea subunității pe care o comanda. În 1912 urmează cursurile Școlii Speciale de Infanterie, tot în acel an fiind avansat la gradul de locotenent.

Primul război mondial îl găsește pe tânărul căpitan Nicolae Sova — fusese avansat în vara anului 1916 — la comanda unei companii de mitraliere care s-a distins în bătălia pentru București parcurgând apoi durerosul drum al retragerii armatei române pînă la porțile Moldovei.

A participat la eroicele lupte de pe valea riului. Pralea din ianuarie 1917, la efortul eroic depus în iarna aceluiași an pentru reorganizarea armatei române și refacerea potențialului combativ al armatei. Din 20 februarie 1917 și pînă în preajma sîngeroaselor bătălii din vară va contribui din plin la instruirea pe baze noi a multor contingente de ostași în cadrul Centrului de instrucție al Armatei a 2-a. Apoi, cu subunitatea sa se va acoperi de glorie în luptele grele desfășurate în luna iulie 1917 în zona Oituzului, sectorul Cireșoaia. De la 1 august 1917 este numit șef al biroului operații din Divizia 7 infanterie, iar pentru vitejia și faptele sale de arme, la 1 septembrie este avansat la gradul de maior. În anii 1918—1919 lucrează în statul major al Corpului 6 armată.

Bogata sa experiență de combatant, de participant direct la crîncenele înclătări cu un inamic superior în efective și tehnică, crud și perfid i-a fost în mod necesar și fericit completată tînărului maior Nicolae Sovă de cursurile Școlii Superioare de Război pe care le urmează cu rezultate dintre cele mai bune în perioada 1 septembrie 1919 — 20 octombrie 1921. La absolvirea cursurilor acestei prestigioase institutii este repartizat în statul major al Diviziei 2 vinători unde va lucra pînă în 1923.

Interesele țării îl vor chema în statul major al Inspectoratului 3 armată unde își desfășoară activitatea în anii 1923—1924 și apoi în Comandamentul 6 teritorial între anii 1924—1927. În această perioadă, în anul 1925, la 10 mai este avansat locotenent-colonel.

Între 1 aprilie 1927 — 1 aprilie 1929 îndeplinește funcția de ajutor al comandantului Regimentului 83 infanterie, iar după aceea, de la 1 aprilie 1929 pînă la 1 aprilie 1931 este subșef al statului major al Corpului 6 armată.

La 1 aprilie 1931 i se încredințează funcția de comandant al Regimentului 83 Infanterie unde va rămîne pînă la sfîrșitul anului 1934. La 1 aprilie 1932 i se acordă gradul următor devenind colonel.

În perioada 1 ianuarie 1935 și pînă la 31 martie 1938 i se încredințează misiunea de mare răspundere de atașat militar la Viena unde prin modul în care reprezintă interesele țării noastre aduce importante servicii întăririi capacității de apărare.

La 31 martie 1938 se întoarce în țară, este avansat general de brigadă și numit comandant al Brigăzii 20 infanterie unde stă pînă la 5 februarie 1939 cînd este investit ca director al personalului din Ministerul Apărării Naționale. La 8 iulie 1940 este numit într-o altă funcție de mare încredere și răspundere — aceea de secretar general al Ministerului Apărării Naționale.

De la 10 ianuarie 1941 i se încredințează comanda Diviziei 1 gardă și va rămîne în această funcție pînă la 20 februarie 1943.

Cu această bravă divizie va participa generalul de brigadă Nicolae Sovă la Campania din Est începînd cu 22 iunie 1941. Subordonată inițial Corpului 54 armată german din compunerea Armatei a II-a germane, această mare unitate va intra apoi în compunerea Corpului 5 armată român care acționează în cadrul Armatei a 4-a române.

Ordinul generalului Antonescu „Vă ordon treceți Prutul!” a început să fie îndeplinit conform planului în dimineața zilei de 4 iulie 1941 cînd Divizia de gardă forțează Prutul la Fălciu și după lupte șrele reușește să cucerească un cap de pod în zona localității Țiganca, Stoenești, Epureni pe care îl menține cu prețul unor ridicate pierderi. La 15 iulie 1941, marile unități ale Corpului 5 armată trec la ofensivă din capul de pod realizat de Divizia de gardă și ulterior consolidat și lărgit și, după lupte îndirjite, pînă la 26 iulie, ajung la Nistru.

Împreună cu marile unități ale Armatei a 4-a, Divizia de gardă va participa apoi la luptele sîngeroase duse pentru cucerirea Odesei unde pierderile suferite de această mare unitate se vor ridica la 34 % în efective, 10 % în artilerie, 18 % în mitraliere și 22 % în puștile mitraliere.

La 1 noiembrie 1941, Divizia de gardă împreună cu marile unități ale Armatei a 4-a a fost readusă în țară și demobilizată.

Energia, competența și profesionalismul de care a dat dovadă generalul Șova Nicolae, comandantul Diviziei de gardă în luptele pentru eliberarea Basarabiei vor fi unanim recunoscute atât de șefi oîți și de subordonați și, fapt deosebit de important vor fi apreciate și „reținute“ de sovietici. Dînd dovadă de un curaj legendar și bărbăție, generalul Șova era întotdeauna găsit în zonele fierbinți ale bătăliilor, acolo unde se hotăra deznodămîntul acestora.

Exigent, dar drept, găsea întotdeauna timp să-și asculte subordonații, să le dea un sfat, un îndemn, să-i îmbărbăteze în luptă, împărțînd cu ei aceiași vicisitudini.

Divizia de gardă va fi afectată începînd cu 30 noiembrie 1941, Armatei 1-a care avea drept scop apărarea zonelor amenințate ale României și, firesc, posibila eliberare a teritoriului răpit al Transilvaniei de nord.

În anul 1942, Nicolae Șova este avansat la gradul de general de divizie.

La 20 februarie 1943, generalul Nicolae Șova este numit subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naționale pentru Marină și, în această funcție îl vor găsi imprevizibilele evenimente de la 23 august 1944.

În această demnitate, de înaltă răspundere, în anii de grea cumpănă pentru neamul românesc, generalul Nicolae Șova a depus eforturi considerabile pentru asigurarea capacității combative a marinei militare, pentru conservarea potențialului șantierelor navale românești, limitarea urmărilor bombardamentelor aeriene, sprijinirea acțiunilor desfășurate de trupele terestre în retragere etc.

Pentru meritele sale, în 1944 i se acordă gradul de general de corp de armată.

Schimbările produse la 23 august 1944 îl înlătură și pe generalul Nicolae Șova de la conducerea subsecretariatului de stat pentru marină și, pînă în septembrie același an, este pus în dispoziția Marelui Stat Major.

Consacrarea generalului Nicolae Șova ca militar, ca bun comandant și profesionist de excepție are loc în perioada în care este la comanda Corpului 7 armată septembrie 1944 — februarie 1945. Cu marile unități ale acestui corp de armată generalul Nicolae Șova a acționat în Banat împotriva trupelor hitleriste ce făceau parte din „Grupul de

armate F⁴, reușind după lupte dîrze să arunce resturile acestora în afara teritoriului național.

Corpul 7 armată a desfășurat apoi grele acțiuni de luptă pe teritoriul Ungariei unde a participat la forțarea Tisei în zona MINDSZENT realizînd un cap de pod de unde apoi trupele române și sovietice au dezvoltat o amplă ofensivă în pusta maghiară,

Începînd de la 29 octombrie, întregul corp de armată participă la operația „Budapesta“ atacînd pe direcția KAPLONA, TÖRTEL.

Trupele acestui viteaz corp de armată au eliberat în ziua de 31 octombrie orașul Törtel continuînd apoi ofensiva pe direcția generală Budapesta la ale cărei periferii se aflau la sfîrșitul anului 1944.

Capitala Ungariei fusese transformată de trupele hitleristo-hortiste într-un puternic centru fortificat, adînc eșalonat, cu trei poziții semi-circulare sprijinite pe Dunăre, orientate spre est și alcătuite din cazemate, cîmpuri de mine, tranșee, adăposturi, rețele de sîrmă ghimpată etc.

La 11 noiembrie se reia ofensiva și prin lupte extrem de sîngeroase, la 13 noiembrie 1944 este interceptată șoseaua Nagykata—Tápióbicke

Ofensiva începută pe 18 noiembrie de Corpul 7 armată, sprijinit de trupele sovietice, este concretizată în străpungerea primei două linii de apărare și ajungerea pînă la sfîrșitul anului 1944 la intrarea în Budapesta.

Odată pătrunse în orașul Budapesta trupele române din compunerea Corpului 7 armată vor înainta de-a lungul șoselei Kerepes—Rakoczi ducînd lupte îndîrjite pentru fiecare stradă, pentru fiecare clădire care fuseseră transformate de inamic în puternice centre de apărare.

Lupte grele se dau pentru cucerirea Hipodromului (2—8 ianuarie 1945), Poștei Centrale (7 ianuarie 1945), cazarmii „Frantz Joseph“ (10—11 ianuarie 1945), Gării de Est și cîmitirului Kerepes (11—15 ianuarie 1945), precum și a numeroase edificii publice și blocuri de locuințe. Prin ordinul de zi dat de generalul Nicolae Șova se cerea trupelor Corpului 7 armată să se bată cu îndîrjire pentru a învinge, dar pretindea în același timp, să se poarte leal, cu demnitate și omenie, pentru a nu micșora cu nimic măreția victoriei dobîndite. La 15 ianuarie 1945, cînd acțiunile ofensive erau în plină desfășurare, Corpul 7 armată primește ordin de a-și regrupa marile unități în vederea angajării lor în luptele din Cehoslovacia.

Cu toate că un asemenea ordin nu avea nici un fel de justificare, mareșalul Rodion Malinovski a ținut neapărat ca victoria eliberării capitalei Ungariei să revină, întregă, doar trupelor sovietice. Era și aceasta un mod nou, „tovărășesc“, de a-ți trata aliatul pentru a nu se uita că armata română era în viziunea conducătorilor de la Kremlin o rudă săracă ce trebuia să se mulțumească cu ce rămînea și pe front dar și mai tîrziu la masa tratativilor de pace.

Jertfa celor peste 11.004 de ostași români din Corpul 7 armată căzuți în luptele din cadrul operației Budapesta a fost o contribuție de seamă la înfrângerea trupelor hitleristo-hortiste, o parte a efortului eroic al poporului român la victoria împotriva Germaniei fasciste și a sateliților săi.

Cariera militară a generalului Nicolae Șova se apropia de sfârșit. În viziunea învingătorilor toți cei care participaseră la campania din Est, și generalul Șova Nicolae nu era uitat de foștii săi inamici, sau făcuseră parte din guvenul mareșalului Antonescu trebuiau să plătească. Să plătească pentru că-și slujiseră cu credință țara, neamul și comandantul. La 1 februarie 1945, generalul Nicolae Șova este chemat în țară, iar la 24 martie, în același an, este trecut în rezervă.

Prin actul de acuzare din 24 septembrie 1946 generalul (r) Nicolae Șova este trimis în judecată în temeiul Legii 312/1945 ca fiind vinovat de „dezastrul țării“ și arestat preventiv la închisoarea Văcărești.

Trecînd la judecarea cauzei înscrisă în dosarul nr. 1921/1947, Curtea de Apel București, Secția a IX-a prin decizia nr. 27 pronunțată în ședința publică din 6 februarie 1948 hotărăște referitor la acuzarea generalului pensionar Nicolae Șova, condamnarea acestuia la 10 ani temniță grea, degradarea civilă pe același termen și confiscarea averii în folosul statului.

Aceasta era răsplata hărăzită de guvernul comunist instaurat cu sprijinul Moscovei la București pentru un general român care aproape 38 de ani slujise fără preget armata română și luptase pentru înfăptuirea României Mari și apărarea frontierelor acesteia.

Și asemeni generalului Șova au plătit și alte cîteva mii de generali, ofițeri și subofițeri români care n-au avut altă vină decît că și-au slujit țara participînd la Campania din Est.

Strălucirea „Coroanei României“, a „Stelei României“, a aîtor înalte ordine și medalii românești și străine pâlise în fața negrului destin croit de cei decîși să hotărască soarta României după război.

Trist și îngrijorat de viitorul țării și al oștirii sale sfîrșește din viață la 14 martie 1966 dar poate, cu conștiința împăcată că el și-a făcut datoria și numai datoria de ostaș român care nu cunoaște decît un stăpîn ȚARA.

Acum, în zilele de libertate pe care le trăim cu toții după acel fierbinte Decembrie 1989, avem marea răspundere morală și patriotică de a ne cunoaște eroii, a-i repune în drepturi și a-i cinsti cum se cuvine chiar dacă unii nu mai sînt printre noi cum este și generalul Nicolae Șova, acest strălucit fiu al oștirii române și al neamului românesc.

Muzeul Militar Național păstrează în colecțiile sale o plachetă cu 9 decorații și medalii („Steaua României“ în grad de cavaler, „Coroana României“ în grad de ofițer, ordinul „Steaua României“ în grad de ofi-

țer, ordinul rusec „Sfînta Ana“, însemnuț onorific „XXV de ani de serviciu“, două medalii „Avîntul țării“, „Crucea comemorativă 1916—1918“ cu 5 barete, și medalia „40 de ani de domnie a regelui Carol al II-lea“, precum și un set de fotografii care se află expuse în sala dedicată războiului antihitlerist unde s-a încheiat cariera militară a celui care a fost ostașul de săvîrșire și marele patriot, generațul Nicolae Șova.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVA

1 *Arhiva Ministerului Apărării Naționale, Dosar — Memoriu orginal al generalului Nicolae Șova.*

2 *Bărbați ai datoriei, 23 august 1944 — 12 mai 1945 Mic dicționar, Editura Militară, București, 1985.*

3 *Corp 7 Armată în „Operațiunea Budapesta“, Editura Militară, București, 1974.*

4 *Mesajul patriotic al unui ordin de zi, Editura Militară, București, 1980.*

5 *România în războiul antihitlerist, 23 august 1944 — 9 mai 1945, Editura Militară, București, 1966.*